

ANTONI LÓPEZ, EDITOR
(Antiga casa I. López Bernatossi)

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ: LIBRERÍA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ. NÚM. 20, BOTIGA
BARCELONA

PREU DE SUSCRIPCIÓ: Fora de Barcelona cada trimestre Espanya pessetas 1'50—Cuba, Puerto Rico

y Extranger, 2'50

LA CAMPANA DE GRACIA

DONARA AL MENOS UNA BATALLADA CADA SENMANA

CADA NÚMERO 5 CÉNTIMS PER TOT ESPANYA
NÚMEROS ATRASSATS: DOBLE PREU

SIGUI en broma, sigui en serio, sembla que 'ls carlistas se bellugan. A la quinta no 'n tenen prou ab las innumerables pallissas que durant el passat sige varen rebre, y desitjarian qu' en aquest també 'ls ne clavessin unes quantas. Si tant s'hi empenyan, fàcil es que quedin satisfets.

No es qu' en concret se sàpiga res per ara, però 'ls insidents rumors que corran, la desaparició d' algunes personatges significatives i una mica de moviment de tropes que aquests dies s' ha observat pels voltants de Morella, terreno, com tothom sab, molt abonat per aquestes aventuras, donan lloch à maliciar que alguna cosa deu haverhi.

Els amics del pretendent ho negan, com de costum, ab la major energia. «Es completament fals—diuen—que 'ls carlistas intentem res.»

Els carlistas! Convé no olvidar que aquests bútixars son parents dels frares—morts d' ells segurament fills seus—y 'ls agrada molt imitarlos. ¿Recordan el qüent d' aquell caputxí, que preguntant sobre si pel camí ahont ell se trobava hi havia passat un lladre, respondé tranquilment, ficantse les mans à las māngigas: «Per aquí no?»

Possible seria que 'ls absolutistes procedissin avuy ab la mateixa bona fe. Per aquí, no, es à dir, els carlistas no intentan res; però 'y 'ls jaumistas? ¿Y 'ls partidaris del fill del heroe d' Oroquieta?

Perque hi ha que tenir en compte la fonda escisió qu' en el partit ultramontà ve dibuixantse. Ja en ell no tothom es subdit de don Carlos: també don Jaume 'n té bastants.

Per xò hi dit, y tornó à repetirlo, porque qui te 'l deber de ferro s' hi fixi: fins admetent que 'ls carlistas no tinguin intenció de moure's, pot assegurar-se que 'ls jaumistas se troben en el mateix cas?

**

Creguin que si del saynete de la suspensió de las garantías no 'n fossim nosaltres les víctimas principals, seria qüestió d' esquinçars'hi de riure.

Aferrat el govern à l'idea de que aquesta suspensió ha de continuar, cada cinc minut ens dona una rabiò per honestar la seva actitud.

Pero may ens dona la mateixa. Tan aviat diu naps com cols. A les dugas ens explica que la Constitució no pot restablir-se perquè a Barcelona hi faltan quatre cents civils. A les tres, que les autoritats locals s' hi oposan. A les quatre, que 'ls que s' hi oposan son els directors dels partits polítichs. A les cinc, que si en Weyler volgues... A les sis, que si en Moret no hi posés dificultats...

Es curiós lo que passa en aquest assumptu. Per pendre'n les garantías, ab cinc minuts de conferència va havern'hi prou. ¿S'esperen? Suspenemlas. Ja està fet!... En canvi, per tornarnos lo que ab tanta facilitat se 'ns va pendre, ni ab cinc senmanas de xerrameca logran els governants posar-se d' acord, y tot son obstacles, duptes y contratemps.

Tant senzill que seria, si ells volguessin, manifestar rodonament la veritat!

—Senyors—podrían dirlnos sense gastar tants embuts:—no 'n amohinin mes ab això de las garantias. Vam suspèndrelas perque sí, y no volém restablirlas... perque no.

**

Els ministres, en mitj de tot, continúan traballant, seriament empenyats en conseguir la nostra regeneració.

—Apa, senyor Canalejas, despertis, y altra vegada à la feyna: ja ha dormit prou.

¿Que ho duutan?
Donch' escoltin:

«A Guadalajara 's prepara un banquet dedicat al ministre d' Instrucció pública, al qual, per lo menos, hi assistirán mil individuos.»

Parlin ara ab el cor à la mà. En una nació ahont casi tothom s' està morint de gana ¿no consola això de saber qu' encare hi ha mil persones que menjan?

PIF-PAF

EL PERVENIR D' ESPANYA

UE haurá passat en el llarg temps que ha mediat desde qu' en Sa gasta donant un quicbro dels seus à l' amenassadora qüestió religiosa va comensar las negociacions ab el Vaticà? Perque mirin que 'n fá de mesos que la guilla y 'l mussol—la guilla es la diplomacia papalina y 'l mussol el repre-

sentant d' Espanya—han estat entretinguts en aquest joch de no fer res, fent veure que feyan molt en una qüestió la més grave de les que afectan al modo de ser y al pervenir del poble espanyol.

Mentre tant, à tots els apremie de l' opinió, el govern ha contestat sempre:—Calma! La cosa está arreglante. Ara à Roma li fan el mànech.

Y á forsa d' esperar y fer badalls de fàstich l' opinió s' ha Anat enervant; las corporacions religioses que, segons el Concordat no tenien existència legal, l' han adquirida havent sigut oficialment registradas, y la plaga monàstica ha augmentat extraordinàriamente.

riament ab la immigració dels que s'han trobat ab què à Fransa se 'ls havia acabat el bròquil.

De manera que ja estavam ben mullats y ha anat plovent, y en aquesta situació, calats fins al moll dels ossos, es quan de Roma ens envíen la ditzosa nota, dihentnos:—Aquí va aquest paperet, aixu gueuvos.

Pero fins la nota vaticana hi ha qui presúm que no es altra cosa que un paper mullat.

**

Molt recatada l'ha tinguda el govern durant una porció de días perque d'ella pugui esperar-se'n res de bo.

Tancada dintre de un sobre devia semblar-se à la caixa aquella de les reliquias de Oviedo, en quant posava la seva vida en perill qui s'atrevis à obirla.

Afortunadament en Sagasta s'és té-y ab ráh que li sobra—per immortal, y cap reparo havia de trobar en rómpreli'l sobre y enterarse del seu contingut.

Això sí, una vegada al tantum de la nota, à tots quants li han preguntat:—Qué diu, D Práxedes?

Ell ha respondat invariablement:—No ho vulguin saber.

Per lo vist el perill de perdre la vida no està tant en obrirla y enterarse'n com en divulgarla, sense prendre les degudas precaucions.

Y's ha de fer un gran munt de matalassos, per que quan el país caygu d'esquena no 's rompi l' espina.

Aquí tenen explicat el misteri ab que s'ha anat rodejant l'assumpto desde l'instant en que s'va rebre la nota vaticana. A l' hora en qu'escrich aquestas ratlles ningú, fora del govern, la coneix, per més que son moltíssims els que creuen endavinarla. Qui sab si quan vegün la llum pública s'haurà fet ja del domini públic.

Si no es aixís caldrà esperar, encare que tot esperant esperant perdém el plèt.

**

No hi ha que ferse ilusions; els governs de la restauració, inclús els que blossom de liberal, ens han entregat indefensos al vassallatge del Vaticà, y hem de acceptar vulgas no vulgas y en tot y per tot el tracte de vassalls.

Espanya es un feudo de Roma. El Papa ha acabat per trobar en el nostre país el poder temporal de que va ser desposseït trenta dos anys enrera. Aquí no 's mou una fulla sense l'seu permis. Pot més el Nunci que l'ministri y que las mateixas Corts.

Res té, donchs, d'extrany que s'ha ja alsat à Espanya, reforçantse cada dia més, l'últim baluard del clericalisme. En ell té avuy xifradas sas darreras esperanças la reacció universal.

Comparéim lo que passa aquí ab lo que succeix en altres pobles, en els quals dominan encare las creencies catòlicas. En tots ells, fora nosaltres, la religió queda reduïda à una mera expressió de la conciencia individual; sols aquí es un'arma política de dominació, una bomba absorvent de la riqueça pública y particular y un veneno enervador de las intel·ligències.

Ea la capital de Italia conviuhen el Papa y l'Rey, pero l'govern de aquest manà en absolut, sense que l'primer s'atreveixi a contrariar en lo més mínim l'omnipotència del poder civil. La existència del Papa en la Ciutat Eterna, constituit pregoner voluntari dintre del Vaticà, sense fer cap mal al pob'e, es un element que atrau à Roma immens riquesas. De manera que l'Papa no explota à Italia y en canbi Italia explota al Papa com una finca de las més productivas.

La República francesa à copia de reformas emanicipadoras ha anat fermançant cada dia més enrt al poder papal. Al registre civil, al matrimoni civil, als cementiris civils, va afegirish i'l divorci, reservantse l'Estat la facultat de desfer el nus de una institució que l'poder eclesiàstic declara indisoluble... Y Roma va callar per no veure's n'e pitjors. Ultimament subjecta al arbitre del poder civil la existència de las corporacions religiosas... Y Roma continua callant. En l'actualitat impidix que las comunidades monàstiques exerceixin l'enseñanza... Y l'Vaticà s'humilia, temeros de que l'govern de la República trobi pretext en la seva actitud de resistència, pera proclamar de cop y volta la separació de la Iglesia y del Estat.

Acabem de veure com els yankees se las han arregladades per acabar en un instant ab el domini y fins

ab la existència de las comunidades religiosas à Ellipinas. El Papa no ha tingut més remey que aplançar-sa à la voluntat de aquell poble enèrgich, consentint l'expulsió de las mateixas. En canbi à nosaltres se 'ns va obligar à conservarlas, y per aquesta causa varem perdre aquella rica colònia y ab ella l'últim resto de consideració davant del mon cívili.

Perque las plantas dels peus del successor de Sant Pere son aixís. Davant de un poble decidit s'arrosan y s'enrampan; damunt de un poble humil hi cauen com massas de ferro, oprimintlo y esclafantlo.

**

Viure oprimits aixís fins à perdre la respiració es la sort que 'ns han deparat l'sobres de la restauració, atents únicament al seu profit particular y ben satisfets ab el sol maneig de las cíceras, més que sigui en son propi viuipendi y vergonya de la nació.

Aquí l'tenim ben arrapat l'arbie malehit del clericalisme que l'Vaticà cultiva, obligantnos à regalar lo a la nostra suor y ab la nostra sanch y à abonar-lo fins ab el moll dels ossos. Així l'clero ha sigut l'única entitat, que després dels immensos de sastres de la guerra y la perduta de las colònias, no ha sentit ni l'més mínim impuls de patriots e pera renunciar à una petita part dels quantiosos emoluments del Estat percebeix. Els militars, els marinos, els funcionaris públicos de tots els rams, las classes passives, els tenedors del dente tots han cedit un tant per cent considerable dels seus havers ó de las seves rendas; els contribuents han hagut de soportar una agravació considerable en els tributs; las classes proletàries els han pagat també y ben cars per cert, arribant casi al extrem de no poder sustentarse. Unica entitat el clero ha combat integrament la partida que té consignada en pressupost sense l'menor de compte.

Ara diuen que l'Papa en la nota del Vaticà accepta aquesta petita rebaixa; pero à canvi de aquesta concessió imposa l'regonesement oficial de las corporacions religiosas fins ara establecidas y de las qu' en lo successiu puguin establir-se, que dant totes elles, com un immens exèrcit, baix la seva directa y absoluta dependència.

Baix el punt de vista material, b'escabalarà prou el clericalisme del grupat de pessetas de la renúncia. Per cada una 'n trobarà mil, tenint tot una gossada de frares y monjas campàntse la sense des tor ni contrariet. Pero de més à més, baix l'aspecte del domini clerical, may més Espanya—a no ser que apeli als remesys he: oichs—se treurà de sobre la lepra que se li haurà encastat al cos.

Casi val la pena de demanar al govern y à las institucions qu' Espanya renuncià à la categoria de nació y sigui declarada convent, baix la direcció exclusiva del Vaticà.

Frares que visquin ab l'esquena dreta podrán ser els que avuy ens explotan, ab habitó ab evita, tant se val; als de las corporacions s'hi podrán agregar els cap-pares de la política monárquica y l'il·lustració de la burgesia, y en quant al resto dels espanyols se 'ls converteix en frares llechis obligats à mantenirlos; traballant desaforadament, ligts ab el triple vot de la pobresa, la obediència y la castedat.

Aixís aquesta naixió desentràdada haurà arribat de un cop al terme del seu camí.

P. K.

A sigut impossible, fins ara, averguer ab tota certesa el contingut de la nota en la que l'presoner del Vaticano contesta à las reclamacions del nostre govern, referents al assumptu del Concordat.

Que l'Papa diu .. que la comissió de cardenals pensa... que en Rambla opina...

Tot conjeturas, supocións, infundis...

Si no fos irreverencia, diriam que aquestas nego-

ciaments poden molt bé comparar-se à una clavegue ra exageradament bruta.

No hi ha modo de treure'n l'ayga clara.

**

Però la vida està plena de compensacions.

Si de Roma no se 'n sab res, de Madrid se 'n té de tant en tant alguna notícia.

Ara n' acaba d'arribar una, que 'ls pares de fa milia deuen à rebrela ab la satisfacció qu' es de sus pos.

Segons un real decret que publica la Gaceta, pel reemplàs del exèrcit se necessitan aquest any 60 mil homes.

Es à dir, 60 mil fills de mare, que si no 's troben ab trent cents duros disponibles, no tenen més remey que convertirse en defensors de la patria.

De manera que ja veuen: lo que Roma 'ns rebaja del presupost del clero, ningú no ho sab.

Ara, lo que l'govern ens rebaja de sanch y de vida, ho sab tothom: 60 mil homes.

El marit de la princesa de Asturias ha anat à passar uns quants dies à Fransa, y diu que l'han tractat tan bé y que aquella terra li agrada molt.

Home, donchs, si tant li agrada y tan bé troba que l'tractan...

Lo qu' es per nosaltres, ja pot ésser un pensament...

Volen riure una mica?

Llegeixin aquestas dues notícias, referents las d'agos al mateix personatge.

Una: «El ministro de la Gobernación está dedicándose con verdadero ahincò al estudio de la cuestión social y de sus diversas soluciones.»

L'altra: «El señor Moret tiene el propósito de aumentar de una manera notable la Guardia civil. Será aquesta una de las diversas soluciones de la cuestión social, que l'senyor Moret estudia con tanto ahincò?»

¡Quina tristesà 'ns fà!

En Canalejas ha anat à Miramar: en Canalejas ha anat à despedir-se del rey.

Si hi bagüés anat à despedir-se'n per sempre, me nos mal; pero no deu ser aixís, ja que pera las des pedidas definitivas no es pas necessari fer acte de presència. Basta una dec'arcio pública, y aixís sens se necessitat de donar la cara, resultan de més efecte.

À què haurà anat à Miramar en Canalejas?

A lo que v'á'l peix al morrall: à deixarse pescar perque després el tirin à la paella.

**

Ja ho sé que l'sr. Canalejas en cap dels seus discursos va declarar que deixés de ser monárquic. Pero llavoras, fins reconeixentse monárquic, tenia més forces y resultava més eficas la campanya de protesta democrática y anti clerical que havia iniciat ab tan brío. Ben clar varem diu: era com un cascavell clavat en el tronch de las vellas institucions.

Aquella campanya memorable va quedar intacta romputa à Barcelona per forces major, y quan tots imaginavam que à l'ofensa rebuda anava à responder ab nous extrems de activitat y energia, en Canalejas va otorgarse alguns mesos de repòs, coincidint ab las imperiosas vacacions del estiuheig.

Já això v'á fer nos mala espina.

**

Y en efecte: temps de sobre ha tirgit pera consultarlo ab el cuixí... y l'cuixí del seu lit ha sigut per ell un pésim consejer, quan en lloc d'anar-se'n à la plassa pública à prosseguir la interrompuda propaganda popular, se 'n ha anat de dret à la càmera real.

S'ha equivocat de camí. Y aquestas equivocacions son mortals.

Qu' en Sagasta, si es una mica agrahit, li pagui la morta la y li costeji un enterr de primera classe.

Resoltament no s'aixeca la suspensió de las garantías constitucionals à Barcelona.

El g'bern ho ha meditat molt y troba que la nostra província, ab els requisits que la ley comunitànica edeix a tots els ciutadans, no pot governar-se. Aquests requisits sols serveixen pels pobles enso p'ts que no 'n fan us, y no pels barcelonins que proveuen utilitaris.

Avans de restablir las garantías necessita l'govern una llei especial de seguretat pública, que po si en las mans del gobern la facultat de anular aquelles ab tota legalitat. Mentre no existeixi aquesta llei, no hi ha garantías per nosaltres.

Lo únic qu'en tot cas se 'ns concedirà serà iluminar el estat de guerra.

Bé es cert qu'en l'estat de postració à qu'hem arribat, tant es que 'ns posim manxúials com que 'ns donguin unes fregas de aquelles que aixecan la pell.

Ja no 'ns sentim de res.

La Federació revolucionaria ha acordat assistir al Congrés universal del Lliure pensament que se celebrarà a Ginebra del 11 al 17 del corrent mes de setembre. Convé que totas las agrupacions enbinhen mensatges de adhesió, dirigintlos al ciutadà CHARLES FULPINS, boulevard du Pont d'Arve, 47, GINEBRA (Suïssa).

May tant necessari com en aquests moments que l'Espanya liberal s'uniix als representants de tots els pobles lliures, en tò de protesta contra las invasions del clericalisme.

Terminat el Congrés ginebrí, 'ls diputats republicans francesos, belgas y de altres nacions que simpatizan ab la causa de l'emancipació espanyola, emprendrán la seva anunciada excursió per Espanya. Desd'ara 'ls anticipem la nostra benvinguda més cordial.

Las institucions han renunciat al seu viatje à Galicia.

Dihuen algú que ho han fet aixís per indicació de la reyna regent, que al tornar de son viatje al extranger va trobarse ab que 'l'senyor estimat fill feia moltes ulleres, considerant necesario imposarli una llarga temporada de descans.

Altres supcsan que la causa de la suspensió ha

de atribuirse al temor de que no 's desencadenin tempestats, qu'en la present temporada son molt freqüents en aquell país.

Signi per lo que 's vulgi, 'l viatje no 's realisa. Y 'ls ferrolans se desesperan perque ja ho tenian tot nij endagat y havien fet grans gastos.

Paciència... y busquin una compensació, que no 's ha de faltar si 's ho proposan.

Ja que no han agafat forasters, procurin agafar forasters sardina.

El passat diumenge, a Arenys de Munt, tingueren el gust de sentir el coro d'aquella localitat, *La Constància*.

Es admirable l'entusiasme ab que 's quella honrats fills del traball cultivan l'obra de 'l Caué y l'partit que saben treure de las lliçons del seu mestre, Sr. Lloveras. Tant en *Les flors de Mai*, com en *La Brema*, com en *El p'scador*, els aixíers coristas van fer maravelles d'execució, donant à cada partitje el seu just valor y mai-sintant las composicions del immortal creador de la institució coral ab el bon gust que sols posseixen els verders artistas.

Al felicitar *La Constància* pels seus notables progrès, tenim la seguretat de que qualsevol dia que aquest coro s'decideixi à prendre part en un concurs públic no se 'n tornarà à Arenys de Munt ab las mans buydas.

CARTAS DE FORA

MATARÓ, 25 d'agost

Acompanyat d'un altre subiecte, corra per questa ciutat un merlot negre que ab el pretext de fer festas no té, segons pareix, altre propòsit que treure unes quantes pessetes dels llauts.

Se presentan els tals fulans à las casas que millor els sembla, anunciant que dins de dos anys faràn unas grans festasses per las Santas, y demandant que al objecte se suscriquin per una pesseta cada mes. Y pera enllestar millor als papanatas, han ideat rifar un sant ó una santa—que del sexe no 'n estén segurs,—ofert als subscriptors, que al cap de dos anys hauran entregat 25 pessetes, idèntitats d'aquesta rifal.

Pero 'ls mataronins no 's maman el dit, y à pesar de que 'ls dos manos de la suscripció no 's cansan, fins al extrem de que hi ha casa abont hi han anat tres ó quatre vegades, tothom diu el mateix:—Qui vulgi fer fases, que se les pagui.

RUDECOLS, 25 d'agost

El nostre carboner es dels que ho entenen. Desde temps immemorial, cada any, per Sant Bartomeu, solia ferse una professió

cinch mesos qu' en lloch de tenir dos rabadans, (vulgo vidiaris) no més n' hi ha un, y encare cada dos por tres el cámbarfan? ¿Es que 'l duenyo de la botiga n' ha fet alguna ó es que hi ha qui s' embutxaca els calés que 'l govern paga per las bessas del esmentit rabad? ¿Qué fa 'l eminentissim acull de la plassa Nova, que no vigila aquesta menjadora ni s' cuida de la equitativa distribució del gra?

Sort tenen que 'l Delegat de Hisenda dorm una mica fort; que si volgues esbrinar la cosa, potser encare d' alguns quartos que tal vegada's perden—no per tothom—la nació se'n aprofitaria,

LA REFORMA DEL CONCORDAT

¿Volent saber de pé á pa sobre això tot lo que hi ha?
Pues escoltin, que 'l bullit es de debò divertit.

Un dia 'l poble al llevarse va comensá a escorcollarre.

— ¡Ayay!—va dirse: — ¡Està bé!

Si no 'm queda cu diné!

Nada, fora tonterias; es precís té economías.—

Y pensá tot d' un plegat en reformá 'l Concordat.

Ple de serafích candor se'n va á trobá 'l Vell Pastor.

— Senyor Sagasta—li diu: — crech que hi ha que fé 'l cap viu.

— ¿De veras? Conta, ¿qué passa?

— Que ab 'l Iglesia hi gastém massa.

— ¿Y qué?—Que ha d' escriure á Roma que ja s' ha acabat la broma.

Convé que 'l clero,—clá y net,— ho fassi més baratet.

Que dels ilustres mitrals ne quedin molts d' esborrats.

Y qu' en las congregacions hi hagi serias reduccions.—

Don Práxedes va dir: — Bé; demá mateix escriuré.—

Pero, està clá, aixó va dirho ab ànim de no cumplirlo.

Pues prou l' home sab de sobra que 'l prometre no fa pobre, y qu' en aquesta nació tot se'n va en conversació.

Mitj any després de lo dit encare no havia escrit!

— ¿Cóm estém?—deya la gent. Y ell: — Tot va perfectament.

Crech que la curia romana respondrà aquesta senmans.

— ¿Y opina que cedirá?

— Casi s' pot assegurar.

Bressats per 'questa esperansa, el temps anava escolantse.

Que demá, que 'l mes entrant, que aviat, que ja avisaran...

Mes d' aquí no se'n sortirà; la resposta no venia.

— Aví—un jorn se li va dir: — Aixó així no pot seguir.

Vosté ab sas bolas de mel ens està prenent el pél.

Ab tota formalitat, quan s' arregla 'l Concordat?

— No sigueu tan impacients: es sols quèstio de moments.

— ¿Pero es cert que vosté ha escrit?

— ¿No fa temps que us ho tinc dit?

— ¿Y donchs, la resposta? — Ah!

Poté demá arribarà.—

Resumint: que 'l Vell Pastor á la fi va agafar por,

y comprengué que la guassa ja durava un xiquet massa.

Escrif, donchs, al Pare Sant molt humil y suplicant,

referintli la qüestió que tenia ab la nació,

y pregantli que li fes el favor d' enviar no més

un paper, gros ó petit,

ab una mica d' titjó.

El Sant Pare hi cau de plà, y per complairel ¿qué fà?

Agafa 'l primer paré que á las sevas mans li ve, el fica en un sobre, y japa!, á Espanya, de part del Papa.

L' escrit al fi s' ha rebut, pero ¿saben qué hi haugt?

Que 'l Sant Pare, atolidrat per mor de sa molta edat,

diu que ha enviat la llista entera de la seva bugaderia,

y, es clá, un document aixísc

¿cóm se li ensenya al pais?

Aquí tenen detallat tot lo que ab aixó ha passat.

Si la explicació no 's basta, vajin á trobá en Sagasta.

Qu' encare, Deu me perdó, els ho explicarà pitjó.

C. GUMÀ

UN EXEMPLE

L' apareixe á Gamarussia la quadrilla de frares que, expulsats de Fransa, arribaren alí demandant hospitalitat, l' opinió pública va dividir-se en dos bandos.

— No 'ls hem de deixar entrar—deya una bona part del poble: allá hont aquesta gent malehida fica 'l nas,

— Reformeulo, capgreuleo, feu tot lo que us sembli bé;

pero no 'ns toqueu 'ls frares mi 'ns rebaixa cap calé!

s' acaban la pau y l' amonía. Justament de Fransa ja 'ls han tret per aixó; perque tot ho feyan anar enrony y ab la capa de la religió embrutian á las masses y se 'ls xuclavan a sanch y 'ls quartos.

— ¡Bah!—replicavan els del bando oposat, que á la quènta havian llegit el Brusí: tot aixó son invencions y tonterias dels masons, dels jacobins y de las sectas. Els frares no fan mal á ningú ben al contrari; molts d' ells se dedicen á la ensenyança, altres cultivan l' industria y tots, en major ó menor escala, practican la beneficencia.

— Pero, ¿y 'l seu fanaticisme? ¿Y 'l seu empenyo en apoderarse de la conciencia de la gent?

— Poca por ha de feros aixó. Tenint els frares aquí, es de creure que succehirà lo mateix que ara; es á dir, que 'ls que voldrán anar á missa hi anirán, y 'ls que no hi vulguin anar se'n estarán guapo. Per forsa, no es fàcil que fiquin á l' iglesia a ningú.

— Donchs per qué 'ls han tret de Fransa?

— Per res: envejas, rivalitats de partit, els jacobins, els masons, las sectas...

— Pero l' argument que va inclinar á favor dels frares l' ànim d' aquells ignocents montanyencs, fins dels que ab mes ardor els combatian, va ser el de la sopa.

— La sopa dels convents—van dir els seus defensors—es degrevadas l' únic recurs que 'ls queda als pobres. ¿Qui 'ns assegura que un dia nosaltres no la necessitarém?

— L' endemà 'ls frares van instalarse á Gamarussia.

— Quina alegria la del poble al saber que la reuenda comunità anava á estableir una gran fàbrica de licors!

— ¡Hi haurá feyna per tothom!—deyan ballant y picant de mans, hasta aquells que á la vigilia encraze 'ls havian combatut.

Després se feu públich que, á més de la fàbrica de licors, els proveïamentals frares n' establirían un' altra de xocolata.

— ¡Més feynal!—tornava á dir la gent, entusiasmada davant de la era de prosperitat que ja creya veure començar.

Pocas días més tard s' escampà també la grata noticia de que al costat de las dugas fàbricas citadas n' hi hauria un' altra, la més gran de totes, en la qual els simpàtiques religiosos se dedicarían á la producció de pastas alimenticias.

— Pero aixó serà un paradis, un verdader Xauxal!—exclamavan els homracs veïns de Gamarussia.

Y 'ls que ja de primer antuvi s' havien posat al seu costat, deyan b ayre de triunfo, encarantse ab els antigament taxtats d' anticlericals:

— Ja ho veyeu!.—Vosaltres que no voliá frares...

— ¿Qué diheu ara, davant de tot això?

— ¡Qué havíen de dir, els infelisso! Res: no 'ls quedava més que callar, baixar el cap y celebrar interiorment els fenomenals progrès que 'l seu poble anava á veure realists.

La fàbrica de licors ya obrísser, potser fins més prompte de lo que la gent s' imaginava; pero, en quant á traballadors, els frares no necessitaven á

ningú. Poch á poquet, sense precipitarse, els mateixos s' ho farian tots.

També s' obíhi aviat la de xocolata; pero per lo que toca á utilitzar obrers del poble, tampoch va haber-ri res de lo esperat. Els frares, afotadament, eran fortes y vigorosos, y, en marxa ja la fabricació de licors, els sol rava temps pera ocupar-se de la xo colateria.

— Sort—pensava la gent de Gamarussia—que la fàbrica de pastas ha d' esser gran, y en ella es im possibile que no hi trobem feyna.

— Pero... tampoch n' hi van trobar. Inaugurala als dos ó tres mesos de residir al poble, els frares van ferse venir, Deu sab d' shont, un numeros destaca ment de novicis, y aquesta foren els que s' encarregar de la fabricació de las pastas.

Els veïns del poble, una mica contrariats, al veure allí van arronxar las espallasses y prenenisse la cosa pel cantó més bonich, van dirse:

— Bueno: cert es que no 'ns donan feyna; pero d' tots modos traballan ells, pro 'u'reixen, aumenten el consum, y aixó sempre representen pel poble un benefici.

— Pobres gamarussins! Ben prompte pogueren convencers de que fins baix aquest punt de vista ana van equivocats.

— Tot lo que 'ls frares necessitaven, si ells no ho produfhan, s' ho feyan venir de fora. Criau un vi ràm, cultivaven un bon tros de terra, se feyan el calsat, se confeccionavan la roba, 's intentaven, s' alzavan ells mateixos las construccions que 'ls convenian...

— Y no fou sols aixó. L' espardenyer del poble 's queixava de que apenas vení res. Era que 'ls frares feyan espardenyas y las donavan més barato.

— El fornir no colocava ni la mitat del pa que avans. Era que al convent també fabricavan pa pel públich.

— L' adroquer passava la major part del dia sense despatxar ni un xavo de safra. Era que 'ls humils religiosos se li havien quedat tota la clientela.

Posada la competència en aquest terreno (què havia de sucdir?) Lo fatal es inevitable. Que aviat á Gamarussia ningú va trahallar sinó 'ls frares, ningú va vendre res sinó 'ls frares y ningú va tenir un céntim sinó 'ls frares, que pas á pas, dissimulada y en silenci, van acabar per apo'erar-se de tot, deixant al poble que 'ls havia albergat sense camisa, sense diners y sense forces.

— Pero, els que tant havien traballat per ficrells á casa, presentantlos als gamarussins com a beneficis instruments de la Providència, un dia ó altre havien de tenir rahó.

— Quan els frares veieren al poble arruinit, abatut, famolenc, obriren de bat á bat las portes de la seva santa casa, y compareixeren davant de la multitud ab una gran caldera, olorosa y fumejant, van dirli ab encantadora dolsura:

— ¡Veniu aquí 'ls pobres, els aflijits, els abandonats! El convent no us deixarà morir may de gana.

Y 'l poble de Gamarussia, tal com ja algú li havia mitjà pronosticat, tirgué el consol de rebre dia riament un plat de sopa dels frares.

Al amic S. GOMÉZ, ab motiu d' haver fet inscriure un fil seu en el registre civil ub els noms d' APOLO, JUST, y PROGÈS, el dia 15 d' Agost de 1902.

A. MARCH

UN ACTE DE VIRTUT

Quan avuy la negre onada de corps, està ameritasant, embrutint y atropellant la nostra patria estimada; quan avuy la cobardia entorpeix nostres sentiments y per tot sentim els crits de la indigna hipocrisia;

quan l' devant del Sant Pare, mostrem la nostra impotència, y al morir un home de ciència li posén l' abit de frare;

tu, llal y conseqüent, despreciant, ab dignitat, els insults y la maldat de la fanàtica gent

y 'ls l'adrechs de l' Ignorancia, un acte vas realisar, que á Gracia molt va agradar y tingue gran resonància.

Mes de doscents ciutadans per tu 's van veure reunits, qu' eran per tot acollits, ab aplausos delirants.

Jo, tal acte de tot cor, admiré y admiraré, y ben present el tindré fins á l' hora de mi mort;

puig, per més que algun llanut l' ataquí ab odi rabios, va sé un acte molt hermós de civisme y de virtut.

FRANCISCO LLENAS

REPICHS

ORNÀ á parlarse ab molta insistència de la construcció d' una nova esquadra; una esquadra—diuen els patrocinadors del pensament—que 'ns fassí forte á dintre de casa y 'ns guanyí'l respecte dels de fora.

Per lo que 's veu, els nostres marines no escarmantan.

Acaban, com qui diu, d' arribar de Cavite y de Santiago de Cuba, y ja no se'n recordan dels consells que allí 's han dat.

El vicari de Zaraz, aquell zaragozano del Cantabrich que reb de les institucions una protecció tan marcada, aquest dia va pronosticar un temporal furiós, y en efecte, temporal va haverhi.

Tothom va quedar admirat.

Y 's comprén perfectament.

Viticultura política. — Cóm se fa 'l ví

Primer se cull el rahim.

Després se prempsa.

Y després se beu.

J'era la primera vegada que 'l sabi vicari ho en certava!

Vajin contant.

Hereus que fins ara li han sortit à n' en Sagasta: En Moret, heren designat pel testador.

En Montero Ríos, que's considera ab molts més drets qu' en Moret.

En Vega-Armijo, que 'n dona deu à acabar à drets à n' en Moret y s' en Montero.

Y en Romero Robledo, que, si se l' escoltan à n' ell, té més drets à l' herència qu' en Montero Ríos, qu' en Moret, qu' en Vega-Armijo, y hasta, si tant l' apuran, que 'l mateix Sagasta.

Ja venhen, donchs, que questa situació podrà ser que's perdi per falta de quartos, pero lo qu' es per falta d' hereus...

L' escultor Benlliure ha acabat un busto en marmol de don Práxedes, que segons els que l' han vist, està maravillosament bé.

La cara, sobre tot, sembla qu' es admirable. No's pot dar parecs més perfecte.

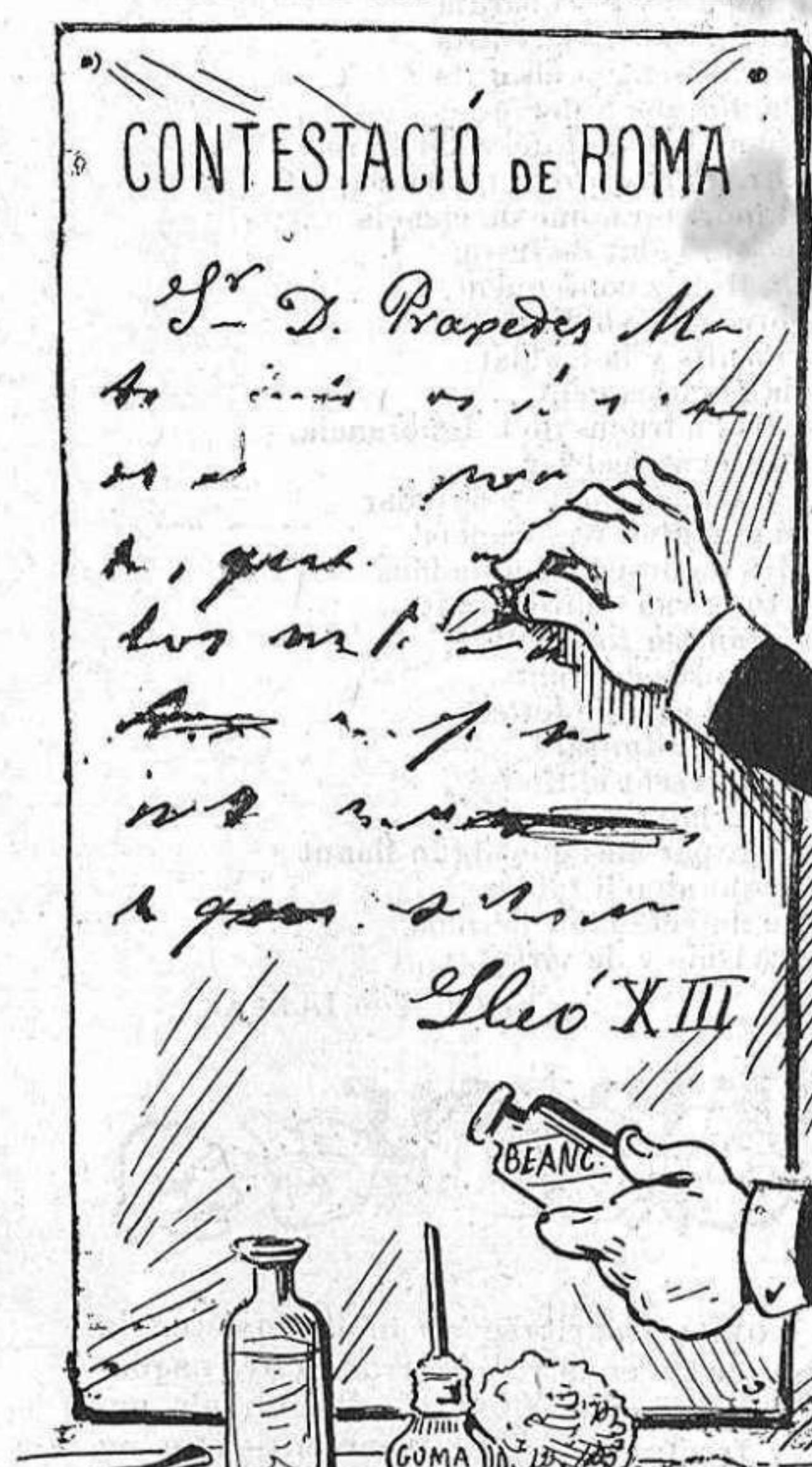
Dim que tan gruixuda la té 'l busto com ell.

¿Saltarà? ¿No saltarà?

Aquesta es la pregunta que está fentse molta gent, al veure l' empreny ab que 'ls elements clericals, dirigits per Roma, traballan pera la destitució de'n Romanones.

Si se'm permet manifestar lo que penso, diré que jo no ho crech que 'l ministre d' Instrucció salti.

La nota de Roma

—Un cop jo hi hagi fet las esmenas que 'l document necessita, l' ase 'm flich si ningú sab lo que diu.

El conde es una mica coixa y 'ls coixos may hi han sigut gayre aficionats à saltar.

El bisbe de Santander condemna las Asociacions caritativas de la seva diòcesis que funcionan ab independència de la seva intervenció.

Segons el bisbe santanderí lo que necessitan els pobres son els auxilis espirituals més que el materialisme de les pessetes.

Aquí tenen al descobert el negoci dels monopoliadors de la caritat catòlica, consistent en cobrarse ab las pessetes destinadas als pobres els auxilis espirituals que 'ls hi prestan.

Quinques ideas més consolidadoras no germinan en els cervells tapats pels cucuruxos de fer escamoteigs, que tenen la forma de una mitra!

En Sagasta está ensopit, y en Moret goberna.

Aixís demostra l' Avi del tupé que l' ha nombrat hereu, tenint posada en ell tota la seva confiança.

Quan en Sagasta s'mori, proposém que no se'n digui res à ningú, y que se l' embalsami. Aixís en Moret podrà seguir governant, y 'l partit fusionista no correrà perill de disoldre's.

El príncep de Asturias ha renunciat al seu viatge à Bilbao.

Massa's recordan els liberals bilbains, que signé 'l duc de Caserta, papá del gendre de D.ª María Cristina, qui dirigí les operacions del siti contra aquella heròica ciutat.

Y, naturalment, dels pecats dels pares...

A ningú li agrada sortirte geperut per príncep d' Asturias que sigui.

El cas que s' ofereix avuy de pobles enters deshaciuts per un home sol que se'n ha fet propietari, es realment nou, inusitat y un bon xich estrany.

Pero per poch que ho reflexionem ja no 'ns semblarà tan raro. Es fins à cert punt un síntoma de lo que ha de succehir forzosament més o menos tard en el país.

El partit socialista té una nutrida representació en el Reichstag alemany. Días enrera la comissió de Hisenda, de la qual ne forman part algunes socialistes s' ocupava de reformar els aranzels, y 'ls socialistes van proposar que les condecoracions extrangeras, paguessin drets d' entrada, comprendent-les en la partida del aranzel corresponent a les Joquines de criatures.

Naturalment, el govern va retxassar la innovació; pero tot' Alemania ha rigut ab la bona sortida dels socialistas

També 'ns obligaran à desocuparlo, ab els mobles à coll, si es que avants no 'ns embargan fins els mobles.

El ministre de Marina diu que tracta de adquirir un oli especial pera las probas del barco *Princesa de Asturias*.

Vels'hi aquí un barco que desde 'l moment que 'l pròbin ja 's podrà dir que ha begut oli.

Llegeixo:

«El general Weyler ha marchado hoy à descansar algunos días en el pueblo de Villatova.»

Villatova

Propuso que desd' ara's cambihi'l nom de aquest poble pel de *Villaweyler*

Villatova y Villaweyler son sinònims.

En un dels últims consells de ministres se va prendre l' acort de desguassar un barco à fi de facilitar trball al Arsenal de la Carraca.

«No veuen! Aixó es molt bonich y mes que bo-nich divino.

Se fan barcos que no serveixen... Y feyna per construirhlos y feyna després per desguassarlos.

Aixís els arsenals traballan sempre y 'l país va pagant, perque 'n Jafá's pugui anar guanyant aquesta trista vida.

A algúns obrers de Asturias y Santander el govern els ha concedit la creu de Carlos III y de Isabel la Católica.

Pero la majoria dels favorescuts han tingut el bon gust de renunciar à carregar ab una creu mes.

Ja es prou grossa y pesanta la que portan à sobre: la creu de un trball mal pagat, de una vida extremadament precaria y de unas aspiracions may satisfets.

El partit socialista té una nutrida representació en el Reichstag alemany. Días enrera la comissió de Hisenda, de la qual ne forman part algunes socialistes s' ocupava de reformar els aranzels, y 'ls socialistes van proposar que les condecoracions extrangeras, paguessin drets d' entrada, comprendent-les en la partida del aranzel corresponent a les Joquines de criatures.

Naturalment, el govern va retxassar la innovació; pero tot' Alemania ha rigut ab la bona sortida dels socialistas

demà 't torno à portá à estudi y, res, s' ha acabat la brona.

Desde dalt de la montanya baixan frares cap al pla.

¡Pobres camps d' aquesta terra!

¡Qué 'n quedareu de palats!

L. WAT

Á LO INSERTAT EN L' ÚLTIM NÚMERO

1. XARADA.—Co-ral.

2. MUDANSA.—Taula—Faula—Paula.

3. TRENCA-CLOSCAS.—Mal pare.

4. BALDUFÀ NUMÉRICA.—Bordeta.

5. GEROGLÍFICOS COMPRIMIT.—Enredo.

Han endevinat totas ó part de las soluciones del número anterior els caballers: En Micinís, Un lancer, Emili Milà, Un petardo, Un ferreter de Figueras, Juan Tornafoc, Barbero, Noy de las mostras y Badó de Castellbisbal.

Veyent que un toro tan fiero
tenia tan poca empana,
tot el públic preguntava:

—¿Qu' es aixó? ¿Un toro ó un Weyler?

*

Fas bé de no aná à Bilbao;
aixó prova que no ets tonto:
ja sabs tu que ara com ara
no está el horno para bollos.

*

Els pagesos del meu poble
bremarán desde mitj mes:
el rector, salvo una lletra,
ja va comensar fa temps.

*

¡Ay que 'n Canalejas dorm!
¡ay que 'n Canalejas badal!
¡ay que no ha tapat l' ampolla
y l' esperit se li esbrava!

*

El govern diu que ja, ja,
el papa diu que j'be, bel,
el país paga qu' es gata...
y aixís va passant el temps.

*

Noy, per fer certas disbausas
veig qu' encare ets massa jove:

Caballers: J. Plana, S. Roig, Un manresà sech, R. Quijadas, Pau Peu Pou, F. Joamet, Un petardo, Un aficionat, Juan Sereman, Un ferreter de Figueras, A. Serra, Un xiaramatu tingolís, Josep de Vilafranca, J. P. Ll. de Figueras, Noy de las mostras, Amich de 'n Pota, Pota, Miquel Pous y J. Xuclà: Malament.

Caballers: Un lancer, E. Milà, J. Farrés Gairalt, Antoni Feliu, Un músic retirat, T. Rusca, E. Jela, Mulla: Passador.

Caballers: J. B. y R., I. S. E., V. C. A., R. Ll., V. S. P., J. X. P., J. G. y C., C. de la C., A. A. R., R. S., V. P., S. E., A. M., Q. de P., y J. V.: Rebuts els originals que 'ns enviau ab destí al Almanach y tantas gràcies.

Caballers: J. S.: Gracias, bon home. Anirà.—J. Moneda: ¡Uix, quin mulladé!—G. Peroco Ras: La metrificació es acceptable, pero en el vers lliure no hi admétim assonancies. Lo altre ho guardem.—J. Montabliz: Aixó del banyu ha perdut l' actualitat. Ademés, es defectuós, com la xarada, y no ho dihem per ganas de dirlo.—J.

Leonor: Si no m' enganyo alló es à la cartera. Lo d' avuy anirà probablement al Almanach de la Campana. Presti atenció à las assonancies dels impars y veurà el mal d' orella que fan.—Fidel Delfí: Havém rebut altres xaradas també d' actualitat, de modo que no li prometem si hi serà à temps. Ab tot, es fàcil que sí.—Aragó Doble: Chiquio, ridíos que t' has enfadau!—Clà y Català: Trasladém el projecte à la comissió corresponent.—Saragata: ¡Noy, qu' està bé, aixó! Vosté ha donat en el quid.—J. Farrés Gairalt: ¿Això que s' acosten las festas vosté 'ns surt ab epítasis? quin contrast!—Paxeset: Ni l' article ni la poesia.—Froili: Es de lo dolent que corrà.—Antoni de Massanás: La poesia estarà bé si estés bé: enténvi, si no contingües tantas incorrecions.—Félix Cantímpol: Estan bé, y gracias. Lo que 'n diu ho traspassó al negociat corresponent.—E. A. y. P.: No 'ns acaba de tocar l' cor.—Un que ho veu tot: Vaja, iportu!—E. M. Gener: L' un ó l' altre, ó potser tots dos.—A. M. M.: Els cantars bilingües no serveixen. Si vejeus els que 'ns ha enviat l' aixíser Ego Sum! Alló es mestral!—E. M. R.: No fan la pesada.—J. C. P.: No, home no, no 'ns molesta; al contrari, se l' admira.—Q. Malleu: Se li han escapat algunes incorrecions, pero vaja, veurém d' aprofitarla.—E. M. Gener: Anirà els trencacaps.—J. E.: El dibuix que 'ns envia es estil Mucha... y nosaltres no piquem tant alt.—A. C. E.: I'S ha fet tant aixó! En fi, potser s' aprofita!—A. Albert: Es migrat à tot serho.—J. V. B.: Aixó es casi un poema. Ho llegiré ab calma y si acas anirà al Almanach.—A. d' O. (Copons): Pera parlarne, es necessari referir-se à fets de mes rellieus.

I. R. (Berga): Lo mateix li diu à vosté.—J. M. M. (Santa Coloma de Queralt): Y à vosté.—A. E. (Esplugues de Francolí): Lo qu' en la seva ens explica succeeix una vegada cada setmana en casi tots els pobles y poblets de Catalunya.—J. M. (Valls): ¡Vol crèurem à mi! Deixemlos estar: no val la pena de tornarhi.—S. P. (Tarragona): Per mes que 'l fet es vituperable, no 'l considerém de prou interès pera ferlo públic.—B. P. (La Escala): Si fa ó no fa, 's troba en el mateix cas que l' anterior.

Imprenta de LA CAMPANA y LA ESQUELLA, carre del Olm, número 8.

Tinta Ch. Lorilleux y C.